

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI ELM VƏ TƏHSİL NAZİRLİYİ
LƏNKƏRAN DÖVLƏT UNİVERSİTETİ

Təsdiq edirəm
Tədrisin təşkili və təlim
texnologiyaları üzrə prorektor v.i.e:

dos. Zaur Məmmədov
" " 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050701Aqronomluq

Fakültə: Aqrar və mühəndislik

Kafedra: Aqrar elmləri

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: "Otlaq və biçənəklər" Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin 07 iyun 2011-ci tarixli 1025 sayılı əmri ilə qrif edilmişdir.

Kodu: İPF-B23

Tədris ili: III (2024-2025)

Semestr: VI

Tədris yükü: Cəmi – 30saat. Auditoriya saati – 10 (5 saat mühazirə, 5 saat laboratoriya)

Tədris forması: Qiyabi

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 3 kredit.

Auditoriya №

Saat:

I. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı: Ağayev Bahaddin Qasım oğlu

Məsləhət günləri və saati: III gün, saat 12⁰⁰-14⁰⁰

E-mail ünvanı: lankaranbts@mail.ru

Kafedranın ünvanı: Lənkəran şəhəri, Füzuli küçəsi 170 a

III. Təvsiyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

1. İ.Əbbasov, Azərbaycan və dünya ölkələrinin kənd təsərrüfatı, Bakı, 2013.
2. Prof. Dr.Dr. h.c. Gerhard L., Prof. Dr. Dr. h.c. Ellendorf F., Prof. Dr. Lengerken J., Heyvanların yetişdirilməsi (dərslik), Stuttgart, Almaniya Eugen Ulmer MMC, 2006.
3. Q.Məmmədov, M. Xəlilov, Ekologiya, ətraf mühit və insan, Bakı, 2006.
4. L.Durst, M. Vittman, Kənd təsərrüfatı heyvanlarının yemlənməsi (dərslik), Bakı, QappPoliqraf, 2005.
5. B.Hacıyev, S.Qasimov, Azərbaycanın yay və qış otlaqları, Bakı, 1987.
6. https://www.lfl.bayern.de/mam/cms07/ite/dateien/dt_by_gl_tag_2008_spiekers.pdf (30.08.2016)
7. <http://www.rund-ums-schaf.at/wirtschaftl-bedeutung/zusammenhang-zwischen-gruenlandund-schafhaltung/> (31.08.2016)
8. https://www.unikassel.de/fb11agrar/fileadmin/datas/fb11/Dekanat/HonProf_Rahmann/Schafe-Ziegen-Skript.pdf (31.08.2016)
9. <http://www.kabayemler.com/> (02.09.2016)
10. www.agro.gov.az (02.09.2016)
11. <http://www.rund-ums-schaf.at/haltung/haltungssysteme/> (02.09.2016)
12. www.alpinetgheep.com/broschueren-und-infomaterial.html (03.09.2016)
13. <http://azecology.az/az/analytics/1725-maldarl305287305n-inki351af305n305n.html> (03.09.2016)

IV.Prerekvizitlər:Fənnin tədrisi üçün öncədən Ümumi əkinçilik fənninin tədrisi vacibdir.

V.Korekvizitlər:Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Kənd təsərrüfatının iki sahəsi olan əkinçilik və heyvandarlığın yanaşı inkişaf etdirilməsi əsas məsələlərdən biridir. Heyvandarlığın inkişaf etdirilməsi və ot məhsulları ilə təmin edilməsi fənnin əsas məqsədini təyin edir. Heyvanların otarılması üçün otlaqların yaradılması və onların məhv olma səbəblərindən qorunması və inkişaf etdirilməsi, məhuldarlığın artırılması yollarını araşdırıb həll etmək günün vacib məsələsidir. Kənd təsərrüfatı heyvanları üçün yem tədarükü bu məqsədlə yüksək məhsuldar və keyfiyyətli otlardan hazırlanmış biçənəklərin yaradılması lazımdır.

Qeyd olunan məsələləri öyrənib həyata keçirmək üçün elmi texniki nailiyyətlərin və müterəqqi texnologiyaların tətbiqi ilə yanaşı yüksək ixtisaslı mütəxəssislərin hazırlanması əsas məsələlərdən hesab olunur.

“Otlaq və biçənəklər”in yaradılması və inkişafı ərazinin aqroekoloji və landşaft şəraitinə uyğu aqrotexnologiyaların tətbiqini tələb edir.

“Otlaq və biçənəklər” fənni aqrar təhsil müəssisələrində aqronomluq istiqamətli ixtisaslar üzrə mütəxəssis hazırlığında tədris olunur.

Fənnin əsas obyektı “torpaq-bitki-ətraf-mühit” kompleksidir.

“Otlaq və biçənəklər” fənni biologiya, fizika, kimya, bitkiçilik, torpaqşünaslıq,aqrokimya, botanika, meliorasiya, seleksiya, toxumçuluq və sair kimi aqronomiya elmləri ilə sıx əlaqədardır.

Tələbə fənni tam öyrənməklə çəmənçiliyin əsaslarını bilir və bununla da çəmən və otlaqların səmərəli istifadəsi üçün bütün lazımi tədbirləri həyata keçirməyi bacarır. O, istifadə intensivliyinə təsir göstərən faktorları bilir və çəmənləri tələbata uyğun olaraq lazımi qida maddələri ilə təmin etməyi bacarır. Yerləşmə şəraitindən asılı olaraq çəmənlərdə hədəflənən bitki tərkibi haqqında bilir. Bitki tərkibinin inkişafı haqqında biliklər əsasında təbiət hadisələri nəzərə alınmaqla yüksək keyfiyyətli yem əldə etmək üçün tələb olunan bütün tədbirləri düzgün və vaxtında tətbiq etməyi bacarır. O, çəmən bitki tərkibinin biçilmə vaxtlarını müəyyən edə bilir, məhsul yığımını həyata keçirməyi və ya məhsul yığımını təşkil etməyi bacarır. O, məhsulun düzgün saxlanması təşkil edə bilir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik burcu qalır.

VIII.Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə.Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq meyarları nəzərə alınır.

İmtahan билетinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

-10 bal- tələbə keçilmiş material dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.

-9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.

-8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;

-7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir

-6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.

-5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.

-4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;

3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;

1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.

-0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semester ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında):

Bal	Qiymət	
	Sözlə	Hərflə
91 - 100 bal	əla	A
81 - 90 bal	çox yaxşı	B
71 - 80 bal	yaxşı	C
61 - 70 bal	kafi	D
51 - 60 bal	qənaətbəxş	E
51 – baldan aşağı	qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda Əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

Təqvim planı: Mühazirə 5saat, seminar 5 saat, cəmi 10 saat

№	Mühazirə mövzuları	Mühazirə	Tarix
1	Mövzu-1: Çəmən və otlaqların maldarlıq üçün iqtisadi əhəmiyyəti. Otlar sahələrinin istifadəsində çatışmazlıqlar və səbəbləri. Çoxillik taxıl otları. Çəmən pişikquyruğu. Qılçıqsız tonqal otu. Plan: 1. Giriş 2. Çəmən və otlaqların maldarlıq üçün əhəmiyyəti 3. Otarmının əhəmiyyəti 4. Normal bir otlağın xüsusiyyətləri 5 Otlar sahələrinin istifadəsində çatışmazlıqlar və səbəbləri 6. Dövlət proqramında otlaqların və biçənlərin səmərəli istifadəsi 7. Azərbaycanda otlaqlardan istifadə 8. Yay otlaqları 9. Qış otlaqları 10. Çoxillik taxıl otlarının ümumi xarakteristikası. 11. Çəmən pişikquyruğunun əhəmiyyəti 12. Çəmən pişikquyruğunun botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri 13. Çəmən pişikquyruğunun növbəli əkinə yeri və becərilmə texnologiyası 14. Çəmən pişikquyruğunun səpini və məhsul yığımı 15. Çəmən pişikquyruğu əkinlərinə qulluq və gübrələmə sistemi 16. Qılçıqsız tonqalotunun əhəmiyyəti 17. Qılçıqsız tonqalotunun botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri 18. Qılçıqsız tonqalotunun becərilmə texnologiyası Mənbə: [1.2.3.7, 8]	2	

2	Mövzu: Birillik paxlalı otlar. Yazlıq gülül. Payızlıq gülül. Çoxillik paxlalı otlar. Yonca (qara yonca). Xaşa Plan: 1. Yazlıq gülülün əhəmiyyəti, botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri 2. Yazlıq gülülün növbəli əkində yeri və torpaq becərmələri 3. Yazlıq gülül əkinlərinə qulluq, gübrələmə sistemi və səpini 4. Payızlıq gülülün əhəmiyyəti, botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri 5. Payızlıq gülül üçün torpağın becərilməsi 6. Payızlıq gülül səpini və məhsul yığımı 7. Yoncanın əhəmiyyəti və tarixi. 8. Yoncanın botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri 9. Yoncanın növbəli əkində yeri və torpaq becərmələri 10. Yonca bitkisi üçün torpağın səpinə hazırlanması, səpin müddəti, üsulu və norması. 11. Yonca bitkisinin qulluq işləri və gübrələnməsi 12. Yonca biçiminin xüsusiyyətləri 13. Yoncanın xəstəlik və zərərvericiləri 14. Xaşanın əhəmiyyəti, botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri 15. Xaşa bitkisi üçün torpağın becərilməsi 16. Xaşa toxumunun səpinə hazırlanması və səpin norması 17. Xaşa əkininə qulluq işləri və gübrələmə sistemi Ədəbiyyat və mənbə: [1.2.3.4, 5, 7, 10]	2	
3	Mövzu: Üçyarpaq yonca. Çəmən üçyarpağı. Xəşəmbül Plan: 1. Çəmən üçyarpağının botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri 2. Çəmən üçyarpağının becərmə texnologiyası 3. Çəmən üçyarpağına qulluq işləri və gübrələmə sistemi 4. Xəşəmbülün əhəmiyyəti 5. Xəşəmbülün botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri 6. Xəşəmbülün növbəli əkində yeri 7. Xəşəmbülün gübrələmə sistemi 8. Xəşəmbül bitkisi üçün torpağın becərilməsi 9. Xəşəmbül əkinlərinə qulluq işləri 10. Xəşəmbülün yaşıl gübrə üçün becərilməsi Ədəbiyyat və mənbə: [1, 4, 6, 8, 9]	1	
Cəmi: 60		5	

No	Laboratoriya işləri	Saat
1	Azərbaycanda otlaqlardan istifadə	2
2	Otlaq və biçənəklərin səmərəli istifadə yolları	2
3	Payızlıq gülül üçün torpağın becərilməsi	1
Cəmi:		5

X. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar: "Otlaq və biçənəklər" fənnini mənimsəməklə, ekoloji əkinçiliyin əhəmiyyəti, tarixi, inkişafı və əkinçilik sistemlərinin zonal xüsusiyyəti, o dünya

ölkələrində ekoloji kənd təsərrüfatı sistemləri, habelə müasir və intensiv əkinçilik sistemləri üzrə nəzəri və praktik əsasları müəyyənləşdirmək asanlaşır.

XI. Fənn üzrə təlim nəticələri. (FTN)

FTN 1. Otlaq və biçənəklərdə üstünlük təşkil edən çəmən bitkilərinin əhəmiyyəti, botaniki tərkibi və bioloji xüsusiyyətləri, yem bazasının möhkəmləndirilməsində biçənəklərin rolu haqqında biliklər əldə etmək.

FTN 2. Birillik çəmən bitkilərinin yayılması, botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri, onlara edilən qulluq işləri haqqında bacarıqlara yiyələnmək.

FTN 3. Çoxillik çəmən bitkilərinin yayılması, botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri, onlara edilən qulluq işləri haqqında bacarıqlara yiyələnmək.

FTN 4. Biçənəklərdə olan bitkilərin yerli şəraitdə yüksək məhsul verməsi imkanları, biçənəklərdə seyrəkliyin aradan qaldırılması, toxum səpilməsinin norma və üsullarını bilmək.

FTN 5. Otlaq və biçənəklərdə səthi və əsaslı yaxınlaşdırma tədbirlərini mənimsəmək.

FTN 6. Çəmənliklərə üzvi və mineral gübrələrin verilməsi, qulluq işləri, məhsulun vaxtında və itkisiz yığılması, yemlərin qurudulması və əlverişli şəraitdə saxlanması qaydalarını bacarmaq.

XII. Kollokvium sualları

I Kollokvium sualları

1. Çəmən və otlaqların maldarlıq üçün əhəmiyyəti
2. Normal bir otlağın xüsusiyyətləri
3. Dövlət proqramında otlaqların və biçənəklərin səmərəli istifadəsi
4. Azərbaycanda otlaqlardan istifadə
5. Yay otlaqları və qış otlaqları
6. Çəmən pişikquyruğunun əhəmiyyəti
7. Yazlıq gülülün əhəmiyyəti, botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri
8. Yazlıq gülülün növbəli əkində yeri və torpaq becərmələri
9. Çəmən pişikquyruğunun botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri
10. Payızlıq gülülün əhəmiyyəti, botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri

XIII. İmtahan sualları:

1. Giriş
2. Çəmən və otlaqların maldarlıq üçün əhəmiyyəti
3. Otarmanın əhəmiyyəti
4. Normal bir otlağın xüsusiyyətləri
5. Otlaq sahələrinin istifadəsində çatışmazlıqlar və səbəbləri
6. Dövlət proqramında otlaqların və biçənəklərin səmərəli istifadəsi
7. Azərbaycanda otlaqlardan istifadə
8. Yay otlaqları
9. Qış otlaqları
10. Çoxillik taxıl otlarının ümumi xarakteristikası.
11. Çəmən pişikquyruğunun əhəmiyyəti
12. Çəmən pişikquyruğunun botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri
13. Çəmən pişikquyruğunun növbəli əkində yeri və becərilmə texnologiyası
14. Çəmən pişikquyruğunun səpini və məhsul yığımı
15. Çəmən pişikquyruğu əkinlərinə qulluq və gübrələmə sistemi
16. Qılçıqsız tonqalotunun əhəmiyyəti
17. Qılçıqsız tonqalotunun botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri
18. Qılçıqsız tonqalotunun becərilmə texnologiyası
19. Yazlıq gülülün əhəmiyyəti, botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri
20. Yazlıq gülülün növbəli əkində yeri və torpaq becərmələri

21. Yazlıq gülül əkinlərinə qulluq, gübrələmə sistemi və səpini
22. Payızlıq gülülün əhəmiyyəti, botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri
23. Payızlıq gülül üçün torpağın becərilməsi
24. Payızlıq gülül səpini və məhsul yığımı
25. Yoncanın əhəmiyyəti və tarixi.
26. Yoncanın botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri
27. Yoncanın növbəli əkinde yeri və torpaq becərmələri
28. Yonca bitkisi üçün torpağın səpinə hazırlanması, səpin müddəti, üsulu və norması.
29. Yonca bitkisinin qulluq işləri və gübrələnməsi
30. Yonca biçiminin xüsusiyyətləri
31. Yoncanın xəstəlik və zərərvericiləri
32. Xaşanın əhəmiyyəti, botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri
33. Xaşa bitkisi üçün torpağın becərilməsi
34. Xaşa toxumunun səpinə hazırlanması və səpin norması
35. Xaşa əkininə qulluq işləri və gübrələmə sistemi

“Otlaq və biçənəklər.” fənninin sillabusu 050701 – “Aqronomluq ” ixtisasının tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir.

Sillabus “Aqrar elmlər” kafedrasının (27 Dekabr 2024-cü il. protokol №04). iclasında təsdiq edilmişdir.

Müəllim: B.Q.Ağayev

Kafedra müdiri: dos. İ.C.Kərimov